

outdoor

REVUE

športujeme
v horách

KNOW-HOW:
KUPUJEME SPAČÁK

PRÍBEHY:
NA POTULKÁCH SVETOM

LETO 2011

yak & rsys[®]
OUTDOOR

„Outdoorové čítanie“ na leto

V letnom vydaní Outdoor revue pokračujeme v uverejňovaní príbehov, prostredníctvom ktorých vám chceme prezentovať team ľudí firmy **Yak&Rysy**. Hory a príroda sú súčasťou ich života. Majú skúsenosti s horolezectvom, skialpinizmom, ferátami, trekíngom, vysokohorskou turistikou... Outdoorové vybavenie, ktoré predávajú, sami používajú, často v extrémnych podmienkach. Teraz vám ponúkame tri zážitky od trojice autorov z troch diametrálne odlišných končín sveta.

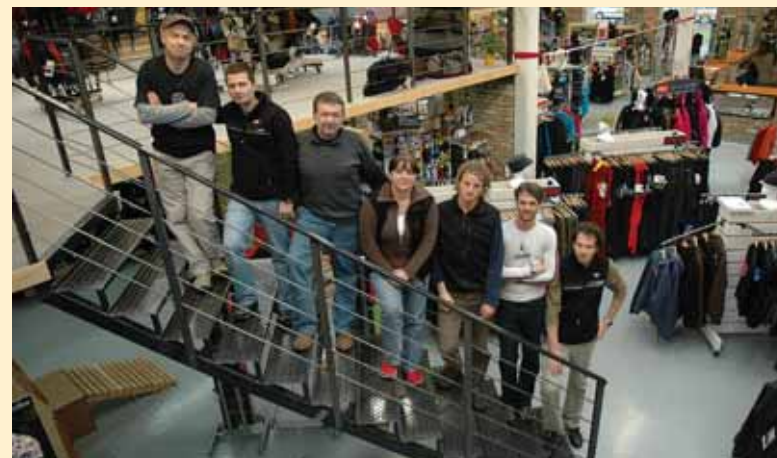
■ **Boris** sa podelí o adrenalinový zážitok z divokej vody v Pyrenejách, kde si s kajakom skočil dolu vodopádom. Krátke, ale intenzívne dobrodružstvo...

■ **Edita** prešla peši 730 kilometrov nepriech severným Španielskom. Trvalo je to mesiac a podľa všetkého by podobné putovanie kedykoľvek absolvovala znova.

■ **Juraj** sa vydal na výlet do Iraku. Z množstva príhod, o ktoré nie je v exotických krajinách núdza, porozpráva tú „Ako sme pašovali ani neviem čo“.

■ Už sa vám stalo, že ste mali pokazenú peknú akciu len preto, lebo ste v stane celú noc drkotali zubami? My vám poradíme, ako predísť takejto nepríjemnej skúsenosti. Hlavnou témou letného vydania Outdoor Revue je totiž **spacák**. Preberieme, na čo by ste sa pri výbere spacieho vaku mali zamerať, ktorým parametrom sa oplatí venovať zvýšenú pozornosť a zorientujeme vás v súčasnej technológii výroby.

■ **Merrell**, populárna americká značka, slávi 30. výročie svojho založenia. Predstavíme vám tohto výrobcu outdoorovej obuvi, ktorý prvý na svete pochopil, že pri dámskych topánkach nestačí len zmeniť veľkosť a použiť ružovú.

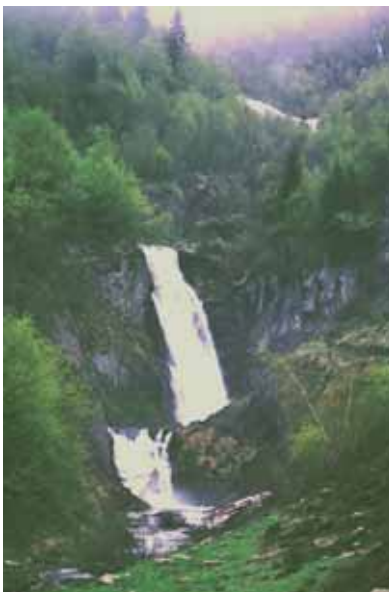


Yak&Rysy Team (zľava doprava): Peter Lichý, Juraj Pavlík, Jarýk Stejskal, Edita Mlynarovičová, Branislav Pastor, Boris Mládek, Tomáš Jurinyi.

PYTHON
 Veľmi univerzálny model, nástupca populárnych lezečiek Cobra. Vyvinuté je nielen na preteky, ale aj na bouldre či dlhé cesty. Oceníte ich všade, kde potrebujete výborne sediacu pätu, cit a presnosť.

LA SPORTIVA
 innovation with passion

www.lasportiva.com | Obzvoňte nás na La Sportiva fan



Dvojsekundový zážitok na celý život

Sedím sám v kajaku uprostred jazierka niekde hlboko v Pyrenejach a chystám sa urobiť asi najšialenejšiu vec vo svojom doterajšom živote. Kúsok za mnou dopadajú na hladinu tony vody zo 60-metrového vodopádu a tento hluk ma dokonale izoluje od okolitého sveta. Snažím sa sústrediť a dookola si premietam všetky naučené pohyby, ktoré je nutné spraviť. Nikdy predtým som z takejto a ani podobnej výšky s kajakom neskákal, niežby 8 metrov bol nejaký svetový výkon, ale na prvýkrát... Predo mnou už skočil Peťo, a tak viem, že je to naozaj bezpečné. No zrazu som sám, mrholí a musím rýchlo konať, veď skočiť si chcú aj ďalší. Zatiaľ čakajú pri spodnom malom jazierku prichystaní pomôcť mi, ak by ma prúd začal po dopade ťahať pod vodopád.



Tento príbeh sa začal pred dvoma týždňami, keď náš 9-miestny WV Transporter aj so šoférom z Oravy opustil Bratislavu. Nádherných 14 dní super kajakovania v neuveriteľnej scenérii španielskych Pyrenejí. Nápad skočiť vodopád skrsol v Macovej hlave hneď, ako našiel v malom sprievodcovi informáciu o 8-metrovom skoku obtážnosti „len“ WW3 (divoká voda má šesťstupňovú klasifikáciu obtážnosti, kde 1 je rýchlo tečúca voda a VI znamená technicky nesplnateľné alebo objektívne veľmi nebezpečné). Nebolo by na tom nič čudné, keby tento skok bol súčasťou nejakého splavného úseku. Lenže v tomto prípade sa nedá kajakovať nič nad ani pod ním. Celé mi to prišlo dosť uletené urobiť si 200-kilometrovú zachádzku len kvôli jednému skoku. Maco nás však presvedčil, že cestou domov

to bude pekná bodka za tripom. Dovezieme sa autom až k vodopádu, rýchlo to skočíme a pokračujeme v ceste.

Prvé problémy nastali už na asfaltke, ktorá sa klukatila strmou stráňou. Auto začalo štrajkovať, párkrát zdochlo, cúvanie, rozbiehanie, tlačenie... ani jemu sa proste nechcelo. Nakoniec sme museli vystúpiť a ísť po svojich. Šofér nás čakal asi 3 km ďalej, kde stúpanie už nebolo také strmé. Ďalšou prekážkou bola snehová lavína spadnutá cez cestu. Nieкто pred nami, asi na 4x4, už prešiel, takže aj nám sa podarilo auto tadiaľ pretlačiť. No netešili sme sa dlho, po niekoľkých kilometroch nás čakala oveľa väčšia lavína a pri nej odparkované Suzuki Vitara. Koniec cesty. No nič, je tu pekne, navaríme a ide sa domov. Počas varenia si Maco vybehol k vodopádu aspoň pešo. Vrátil sa o hodinu a okamžite všetkých presvedčal, že to nie až tak ďaleko a keď už sme až tu, že či si veci nevynešíme, alebo nech sa ideme aspoň s ním pozrieť... Nakoniec sme nabalili výstroj do lodí, hodili si ich na plecía a vyrazili. Vedieť, čo ma čaká, tak sa na to určite vykašlem. Bola to najdlhšia portaž v mojom živote. Keď som vyrážal, bol som si takmer istý, že neskočím. Ale čím bližšie som bol k vodopádu, tým logickejšie sa mi po všetkých tých útrapách zdalo skočiť.

Tak, a teraz treba konať! Pádľujem najsilnejšie,

Boris Mládek (38)

Od 16 rokov sa venoval lezeniu. Kvôli skalám precestoval hlavne Európu, ale zaletel si aj do Thajska.

Najväčší úspech má číslo 7b 05, ale osobne si cení hlavne prelezanie dlhých ciest vo francúzskom Verdone. Zúčastnil sa expedície Kančendzonga '97 a neskôr viacerých trekov do Himalájí. Najväčšia dosiahnutá nadmorská výška: 6098 m (PISANG Peak, trekový kopec v Nepále). Okrem lezenia sa venuje kajakovaniu na divokej vode, seakajaku, horskej cyklistike, baví ho slackline, beh, lyžovanie i ski-alpinizmus. Na lyžiach dosiahol a zlyžoval viacero alpských vrcholov vrátane Mt. Blancu (od chaty Vallot). V poslednej dobe sú to hlavne cyklotúry, no aj pešie výlety s rodinou (má 2 malé deti) a učí sa windsurfing.



ako viem. Musím sa dobre rozbehnúť. Pri takýchto skokoch je dôležitý uhol dopadu. Dopadnúť dnom kajaku naplocho by mohlo znamenať ▶

yak & rysy
OUTDOOR

€ 85,-
~~€ 100,-~~

WAVE III Marmot

KOŠICKÁ 37, BA

kompresnú zlomeninu chrbtice. A naopak, pri pretočení kolmo dolu hrozí vážne poranenie tváre alebo hlavy. Posledný záber na hrane vodopádu je najdôležitejší. Mal by byť rázny a dať vám potrebnú rýchlosť na „let“. Nevyšiel ideálne, ale sústredím sa na správnu polohu pádla. Jeden, dva, tri... je to nekonečné. Nikdy som takto dlho neletel. Potom náraz a autopilot zariaďuje ostatné. Rýchly eskimák a ťahať preč od vody, ktorá ma chce vťahnuť pod vodopád. Prvá možná tíšina, záves a konečne začínam vnímať okolie. Chalani s nachystanými hádzačkami mi ukazujú zdvihnuté palce. Som neuveriteľne šťastný. Adrenalin je silná droga. Viem, že z tohto pocitu budem fungovať ešte veľmi dlho. Jediná škoda, že je už dosť neskoro a pošmúrny deň. Fotky – ak vôbec nejaké vyjdú – nebudú nič moc.

Hoci dnes už nekajakujem na divokej vode, som rád, že som to mohol zažiť. Proste niekedy musíte spraviť niečo, čo väčšine „normálnych“ ľudí nedáva zmysel. Napríklad pol dňa cestovať a pechoriť sa kvôli ani nie 2-sekundovému zážitku.

Boris Mládek ■



730 kilometrov po vlastných...



El Camino de Santiago (cesta svätého Jakuba) je jedna z troch najstarších i najvýznamnejších kresťanských pútí: Prvé písomné záznamy o nej sa zachovali z 13. storočia. Začína sa na francúzskej strane Pyrenejí v meste Saint Jean Pied de Port, prechádza horami, pokračuje naprieč celým severným Španielskom a končí neďaleko brehov Atlantického oceánu v Santiagu de Compostela.

Na to, aby ste sa vybrali peši do Santiagu, nemusíte byť veriaci. Putovanie krásnou španielskou krajinou vedie popri nespočetnom množstve historických a kultúrnych pamiatok – a presne toto bola aj moja motivácia. Čím viac som o tejto ceste čítala, tým viac vo mne dozrievalo odhodlanie všetko to vidieť a zažiť. Mesiac putovania medzi stredovekými pamätihodnosťami... Úžasné! Samozrejme, išlo trochu aj o športovú výzvu: Nikdy som nebola na takejto dlhej „túre“ a vôbec som si nevedela predstaviť, čo ma čaká na trase dlhej 730 kilometrov.

Celá púť meria 800 kilometrov. My sme však

úvodné tri dni vynechali a začali až v španielskom meste Pamplona Iruna – kvôli podstatne jednoduchšej logistickej doprave. Takže sme leteli do Barcelony a odtiaľ päť hodín autobusom po autostráde do Pamplony.

O púti Camino de Santiago existuje množstvo kníh a sprievodcovskej literatúry. V dobrom sprievodcovi nájdete všetky možnosti ubytovania a pokiaľ ide o etapy, zväčša sú rozpísané na mesiac s dennou porciou 20 až 40 km. Nedá sa však úplne spoľahnúť na presnosť všetkých informácií. My sme mali trasu rozpočítanú na 28 dní, čo bol čas limitovaný letenkami. Číže na deň vychádzalo priemerne 26 km, no cieľ etapy sme občas operatívne menili a zo začiatku sme si na rozchodenie naplánovali iba 20-kilometrové úseky. Najviac na jeden záťah sme dali 35 km, no potom sme boli dosť groyg. Kráčať viac než 35 kilometrov je podľa mňa už ťažká práca. Pravda, sú aj experti, ktorí majú iné tempo. Slovínska cestovateľka Urška, s ktorou sme sa v jednej etape zoznámili, robila denne 45 až 50 km!

Krajina, ktorú miňate, je pestrá a zaujímavá.

Značky vás vedú cez úrodnú Navaru, vinársky kraj La Rioja aj cez vyprahnutú oblasť Messety v Kastílii, kde dominuje suchá červená pôda. Prvá polovica cesty bola bez veľkých stúpaní a klesaní, ale v záverečných etapách prišli aj kopce. Najnižší bod trasy, ktorú sme prešli, má nadmorskú výšku okolo 350 m, najvyšší asi 1650 m. Samozrejme za mesiac sa párkrát zmení aj počasie. V máji udreli 30-stupňové horúčavy, posledný týždeň zasa v kuse pršalo a to bolo dosť drsné putovanie...

Významnú rolu hrá stratégia a taktika. Vstávali sme o šiestej ráno. Zbalit spacák, umyť zuby, vecko... a ešte takmer za tmy sme vyrážali. Okolo siedmej-osemej sme začali hľadať nejaký otvorený bar. Pardon, bar sa tam volá všetko, kde predávajú kávu, ktorú majú vynikajúcu a rovnako skvelé sú ich pomarančové džúsy. Dve podstatné istoty, každodenné malé potešenie. Šliapali sme zhruba do jednej po obede a potom sme začali hľadať nocľah. ▶

Edita Mlynarovičová (49) je „univerzálny hráč“: Lezie, bajkuje, skialpuje. Na lano ju prvýkrát naviazali pred 25 rokmi a hoci tvrdí – so skromnosťou pre ňu typickou – že nikdy nič poriadneho nevyliezla, nie je to tak. Hlavne na skalkách sa po vertikálach pohybovala často a dobre, ale má čosi za sebou i v Tatrách. Keď vyskúšala prvé ferraty, nová láska bola na svete. Dolomity so svojimi imponantnými stenami v Editinom rebríčku TOP 10 nemajú konkurenciu. Vo svete zaistených ciest dominujú svojou výškou, exponíciou, fantastickými výhľadmi a aj preto, že talianske ferraty vedú terénom prirodzene, logickými líniami. Lago di Garda, Tofany..., ale i Dachstein či „Rax“. A keďže horský bicykel patrí k jej ďalším obľúbeným aktivitám v prírode, tak už neprekvapí, že v zime sa venuje rekreačnému skialpinizmu (Breithorn, 4164 m v zime).



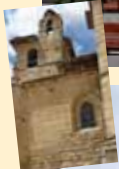
Takýto rytmus mal svoje výhody: V cieľi etapy sme boli v optimálnom čase, takže prakticky vždy sme našli bez problémov dve voľné postele. Videli sme starších ľudí, ktorí sa dotrmácali o štvrtú, mali toho už plné kecky a – nebolo miesta. Museli



som, keď som o tom čítala. Ale faktom je, že niečo sa v človeku precvakne a zrazu rieši len to, kde bude jesť a že zajtra musí prejsť z bodu A do bodu B. Z kráčania sa stane potešenie (alebo droga?), v hlave je krásne prázdno, bez problémov a stresov.

íšť o kus ďalej a vtedy je už každý kilometer navyše ukrutne dlhý. Potom sme si oprali veci (všade sú práčky), dali sprchu, obliekli si čisté a išli sme si pozrieť pamätihodnosti. Jedli sme okolo piatej-šiestej. Taký neskorý obed, alebo skorá večera? Pravda je, že sme sa veľmi nesprávali ako pútničky, dopriali sme si aj pivko aj sedmičku vína. O deviatej sme zalahli a ráno znova... Napodiv, cez noc sa telo stihlo zregenerovať a ani jediný raz mi nenapadlo: Bože, zajtra znova! Naopak. Asi po 10-12 dňoch sa človek dostane do akejsi psychologickkej hladiny, ktorú neviem odborné nazvať. Neverila

Ubytovanie, to je samostatná kapitola. Spí sa v jednoduchých ubytovniach, ktoré sú buď majetkom cirkvi, charity, obce alebo súkromníkov. Bývajú veľmi skromné a platí sa rôzne – od dobrovoľného príspevku až po 8 eur za posteľ. Ubytovať sa možno od 13.00 a odísť treba do 8.00. Spravidla sa dá ostať iba na jednu noc. To nie sú rekreačné zariadenia. Komu sa to nepáči, môže si nájsť niečo lepšie. Iba vo veľkých mestách, akým je napríklad León, vám niekde umožnia zostať aj na dve noci, ak si chcete spraviť deň voľna a navštíviť pamätihodnosti. Priznám sa však, že prvý kontakt s takýmto ubytovaním znamenal pre mňa ťažký kultúrny šok. Vo veľkom kostole najprv supermoderná recepcia a vnútri – králikáreň. Na dvoch podlažiach celkove 100 poschodových postelí a medzi nimi len priečky! Keď mi potom došlo, že na 200 ľudí je tam 5 záchodov a 5 spísch, bola som hotová. Opatrne, aby som sa ničoho nedotýkala, som na posteľ rozložila spacák



A teraz zopár faktov o výstroji. Keď sme tam videli nešťastníkov s doráňanými nohami plnými pluzgierov, nemusel nám nikto vysvetľovať, čo je najpodstatnejšia súčasť výstroja. Druhá zásada, ako predísť fyzickým útrapám, je zbaliť sa tak naľahko, ako sa len dá. Ja som mala 42-litrový batoh *Tatonka Luna 42*, do ktorého som napchala

a v duchu som sa rozhodla, že v cieľi ho zahodím... Po pár dňoch mi bolo jedno, kto na tej posteli predo mnou spal. Ale v cieľi poslednej etapy v Santiagu sme sa odmenili a ubytovali sme sa v hoteli.

Rovnako dôležité ako dobrý výstroj (o tom ešte bude reč) je partner, s ktorým putujete. Veď dobre vieme, ako sa môže pokaziť pekný zájazd, ak si účastníci začnú liezť na nervy. My sme boli dve baby – parťáčku mi robila sesternica Zuza – a mesiac spolu sme prežili bez jedinej hádky. Nevadilo nám celé hodiny kráčať mlčky, čas oddychu sme neraz trávili vyplňaním sudoku, ktorých sme si kúpili niekoľko zošitov.

letný spacák *Pinguin Tramp* – váži menej ako kilo, troje ponožiek, troje nohavčiek, dve tričká s krátkymi rukávami, jedno s dlhými, strečovú mikinu, šatku *Buff*, dlhé drykeepové nohavice – v tých som prešla celú trasu, trekkingové suknu, nepremokavú tenkú vetrovku, pončo, čo zakrylo aj rucksak, uterák, slnečné okuliare, hygienické potreby. Pri všetkom je dôležitá minimálna hmotnosť, malé rozmery a rýchlo schnúce materiály. Putovala som v topánkach *La Sportiva Exum* a sandáloch *Terra F1*. A to je v kocke všetko. Úžasná dovolenka plná zážitkov a s perfektným zabezpečením.

Edita Mlynarovičová ■



Irak inak (alebo ako sme pašovali – vlastne ani nevieme čo...)

Keď som vlni rozmýšľal, čo spravím s tohtoročnou dovolenkou, tak som vedel len jedno: Opäť mám chuť na nejakú Áziu. Stretol som sa s kamarátom Braňom, s ktorým som absolvoval už pár spoločných ciest a teraz mi v hrubých obrysoch načrtnol svoj plán o putovaní po irackom Kurdistane. Na druhý deň som sa dozvedel, že pribudli Majo a Peťo a letenky sú „zabukované“. Projekt pomerne rýchlo nadobudol reálne kontúry...



Pohľad z hradieb mesta Mardin do Sýrie.



S Braňom a Majom na nádvorí väzenia Amna Suraka, kde Saddám väznil svojich kurdských oponentov.



Most Dalal cez rieku Khabur v meste Zakho. Jeho história siaha do čias starovekého Ríma.



Iracké deti z Almedi.

Počas dvoch týždňov strávených v irackom Kurdistane sme zažili krásne chvíle, spoznali úžasných ľudí, ochutnali nespočetné gastronomické špeciality, navštívili smutné múzeum v dedine Halabdža, ktorú Saddám Hussein bombardoval chemickými zbraňami, prešli sa irackým mýnovým poľom, precestovali veľké kurdské mestá Erbil, Sulejmania, Dohuk, využili pohostinnosť sekty Jazidov, obdivovali krásne iracké hory, len náhodou sa vyhli delostreleckému prepadu na iránsko-irackej hranici a ako správní Slováci sme si v irackej Sulejmanii vychutnávali skvelé kórejské čerešňové pivo vyrobené v Mongolsku.

Po dvoch úžasných týždňoch sme sa znova ocitli na hraničnom priechode Ibrahim al-Khalil. Už na ceste z Turecka do Iraku sme pochopili, že sme v rukách dokonale organizovanej miestnej mafie, ktorá si účtuje 50 a viac dolárov za to, že vás ►

Juraj Pavlík (34)

sa čoraz intenzívnejšie venuje cestovaniu. Vofakedy popoliezal po skalách v okolí Považskej Bystrice, ale postupne začal preferovať náročnú vysokohorskú



turistiku vo Vysokých Tatrách a neskôr aj v Alpách (Watzmann, Grossglockner, Wildspitze, Ortler, Piz Bernina...), no stihol sa pozrieť už i na Pamír s pokusom o výstup na Pik Lenina, 7134 m. Logickým nasledujúcim krokom boli treky: Indické Himaláje (úžasný Ladak), Kirgizstan (Tian-Šan) a vlni Irak. Rovnako ako prírodu rád obdivuje kultúrne pamiatky, spoznáva ľudí i miestny folklór v európskych destináciách (vrátane ochutnávania domácich špecialít, obľúbené „gastrovýlety“). Jurovu krajinu snov reprezentuje Malta, kde je „božský klud a už pár rokov tam chodím čerpať energiu“.



Erbil. Smer je dobrý, ale červená symbolická. Za líniu Kirkuk-Mosul by sme sa nedostali. Víza platili len pre územie autonómnej časti Iracký Kurdistan.

nám umožnia pravdepodobne historicky prvý peší prechod iracko-tureckých hraníc. Nečakali sme, kým si to tam niekto rozmyslí a radšej sme hneď vyrazili. Postupne sme prechádzali okolo jednotlivých irackých

pohraničných stanovíšť. Na každom sa nás pokúšali zastaviť vojaci s AK-47 v rukách, ale nejaký mrštný telefonista v službách irackej armády vždy práve včas rozzhaval telefónnu linku. A tak sa nám na údiv taxikárov aj bez ich nesporne skvelých služieb podarilo rozlúčiť sa s Irakom. Problém nastal na tureckej strane hraníc. Tam nám mladý, znudený, ale nesmierne dôležitý junák v uniforme nekompromisne vysvetlil, že ďalej pešo nepôjdeme. S naivnými ksichtíkmi sme tureckému colníkovi prezradili, že žiadnym autom nedisponujeme,



Náš priateľ v typickom kurdskej odevu.

a že ideme z Iraku pešo. Síce tomu vôbec nerozumel a tváril sa pomerne nechápavo, ale dal zelenú svojim nesporným manažérskym schopnostiam. Rázne zastavil prvé auto prechádzajúce okolo a prikázal šoférovi, aby nás vzal cez hranicu. Spokojne sme sa usadili v dodávke, urobili si pohodlie a vyrazili smerom k colnej prehladke. Pár metrov pred colnicou sa kolóna náhle zastavila, šofér sa nervózne poobzeral po okolí a vtedy sa to stalo. Náhle sa otvorili všetky dvere a priskočilo k nám niekoľko extrémne manuálne zručných fešákov. Nastalo bravúrne odstrojenie čalúnenia v štýle boxov F1 a všetky využiteľné miesta boli v momente zaplnené čiernymi igelitovými vrecami s... vlastne doteraz nevieme s čím. Rovnako zručne si počínali aj „mechanici“ zasunutí pod autom, ktorí zaplňali všetky využiteľné dutiny. Celé predstavenie, atakujúce iracký národný rekord, nepresiahlo niekoľko sekúnd. Zľahka sme znervózneli, ale žiadne zmysluplné riešenie nečakanej situácie nám nenapadlo. Po príchode na colnicu nám dôkladne prezreli batohy – nevynechali naozaj nič. Čierne vrecia, ktoré boli voľne pohodené aj medzi našimi batohmi, boli z nejakého záhadného dôvodu absolútne neviditeľné. Celkom sme si vydýchli, keďže pred pár dňami sme sa mohli dôkladne zoznámiť so Saddámovým väzením Amna Suraka, ktoré v nás nezanechalo práve príjemné

spomienky. Našťastie všetko prebehlo hladko a ako slovenskí „pašeráči-začiatočníci“ sme sa bez problémov ocitli na území Turecka. Rozlúčili sme sa so šoférom, ktorý si nezabudol pýtať peniaze za cestu. Došlo však k obojstranne akceptovanej bartrovej dohode - my sme pomohli pašovať, on nám pomohol s odvozom. Nakoniec sme sa po zapltení pár symbolických lír rozišli ako priatelia. Čakala nás už iba cesta juhovýchodným Tureckom, vnútroštátny prelet do Istanbulu a let domov.

Vždy, keď vyrážam na podobnú cestu, tak si s úsmevom spomeniem na svoje cestovateľské začiatky: Spotenyj a unavený, so 70-litrovým batohom plným zbytočností na chrbte... Medzičasom som sa naučil, že s kvalitným vybavením môže mať putovanie úplne iné dimenzie. Keď som vyrážal do Iraku, mal som na sebe tričko *Devold*, nohavice *Yak & Yeti Tramp*, na nohách topánky *La Sportiva Lynx*. Do batohu *Black Diamond Demon* som zabalil pár tričiek a mikinu *Icebreaker*, kraťasy *Yak&Yeti Scout*, bundu *Marmot PreCip*, *Crocsy*, ponožky *TEKO* a spodnú bielizeň *Devold*, oboje z merina, šiltovku, šatku *BUFF*, 600-gramový spacák *Warmpeace Summerlight*, karimatku *Thermax Prolight*, lekárničku, ľahký foťák a kameru. Váha na letisku v Budapešti ukázala 6,9 kg...

Juraj Pavlík ■

Kupujeme spacák

Pri viacdňových túrach s nocovaním v prírode je veľmi dôležitou súčasťou výstroja dobrý spacák. Lebo ak sa poriadne nevyspíte, pretože každú noc drkocete zubami, môže to pokaziť celý zážitok z inak peknej akcie. Kto to už skúsil na vlastnej koži, iste bude súhlasiť, že výberu spacieho vaku sa oplatí venovať patričnú pozornosť.

Každý človek je jedinečný a znáša zimu inak. Pohodlný spánok ovplyvňuje celý rad faktorov, ktoré priamo nesúvisia s typom spacáku – napríklad oblečenie, v ktorom spíme, kvalita karimatky, či nocujeme v stane alebo pod holým nebom, prípadne v záhrabe, či si ľahneme najedne a predtým sme pili... Ako teda výrobcovia stanovujú technické parametre uvedené na obaloch spacákov?

Značkové výrobky sú testované podľa európskej normy EN 13537. Väčšina užívateľov netuší, že ide o veľmi náročné skúšky s presne definovanou metodikou, pri ktorých sa využíva špeciálna technika. Na testy podľa tejto normy sa používa medená figurína, na ktorej je umiestnených 20 snímačov a aby bola zaručená rovnomerná výhrevnosť, oblečené má tričko, spodky a ponožky. Takto vybaveného „figuranta“ strčia do testovateľného spacáku a položia na drevenú dosku hrubú zhruba 12 cm. Medzi doskou a spacím vakom je matrac s konštantnou výhrevnosťou. Doska je na podperách, aby neležala na zemi a mohol pod ňou prúdiť vzduch. Spolu s figurínou sa toto všetko vloží do chladnej miestnosti, kde sa pomocou matematických vzorcov vyhodnocujú dáta získané senzormi.

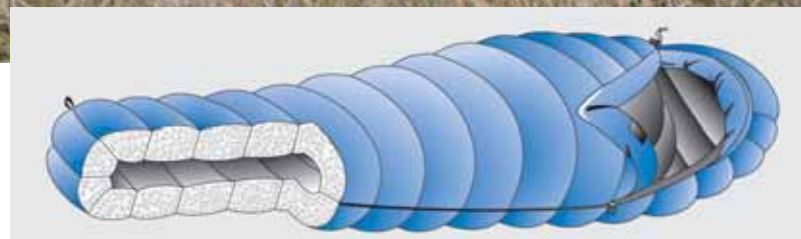
Samozrejme, testovacie metodiky ešte v nedávnej minulosti neboli také vedecké. Pri prvých testoch konštruktéri spacákov proste chodili spať



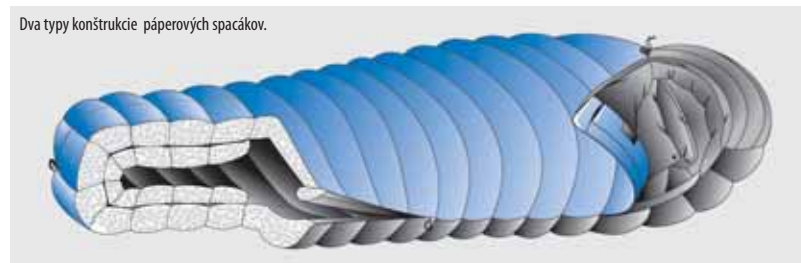
do chladiacích boxov na mäso. Keď sa im podarilo vyspať, skontrolovali výplň a stanovili teplotné rozhranie...

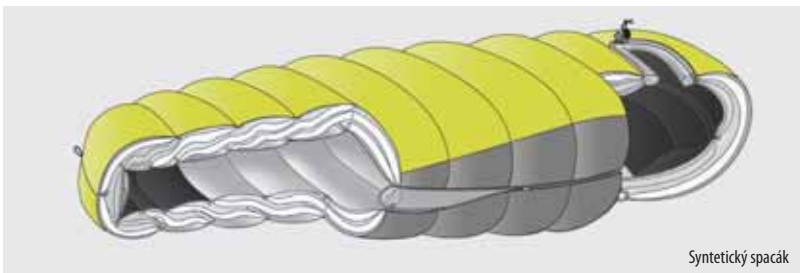
Ani objektívne merateľné parametre však nemusia platiť pre každého. Ten istý spacák môže niekomu vyhovovať a inému v ňom bude chladno. Okrem faktorov, ktoré sme už spomínali, miera teplotného komfortu závisí aj od hmotnosti užívateľa, telesnej výšky, veku, ale i od aktuálnej dispozície, teda od únavy, psychickej pohody či zdravotného stavu. Aj celkové vnímanie chladu a otužilosť sú veľmi rozmanité. A to sme ešte nehovorili o vplyve vlhkosti vzduchu, vetra, aký starý je výrobok a koľký deň po sebe do neho zaliezame.

Podľa toho, čo sme doteraz uviedli, by sa mohlo zdať, že pri nákupe dobrého spacáka treba mať znalosti na úrovni doktorátu z fyziky. Našťastie ►



Dva typy konštrukcie páperových spacákov.





Syntetický spacák

to nie je tak a pre bežných užívateľov majú údaje na štítku dostatočnú informačnú hodnotu.

Teplý komfort

Na obaloch sú nášivky alebo potlač s technickými parametrami výrobkov. Najdôležitejším kritériom pri vyberaní spacáku sú hodnoty tepelného komfortu, takže tie si pozrite ako prvé. **Horná extrémna** teplota uvádza vonkajšiu teplotu, pri ktorej vám bude horúco. To je však najmenší problém, stačí si otvoriť zips... Oveľa podstatnejšia je **hranica tepelného komfortu**.

Tento údaj špecifikuje, do akej minimálnej teploty sa dá spaci vak používať – čiže kedy sa v ňom začnete budiť od zimy. Podľa európskej normy by pre hranicu tepelného komfortu mali byť uvádzané dva údaje – komfortná teplota Tcomf (pre ženu s hmotnosťou 60 kg) a limitná teplota Tlim (pre 70-kilogramového pre muža).

Dolný extrém udáva teplotu, pri akej by sme v zime prežili bez omrzlín, resp. aspoň prežili. Ak sa neohodláte pri spaní otužovať, aj túto hodnotu môžete pustiť z hlavy.

Na veľkosti záleží

Popri schopnosti zohrievať sú tu ďalšie dva parametre, na ktoré nezabudnite: *Tvar spacáka a veľkosť*.

Typov, pokiaľ ide o strih, je niekoľko – od „paplónových“ až po anatomicky tvarované „múmie“. **„Paplónový“ spacák** sa hodí na menej náročné akcie v príjemných klimatických podmienkach. Je pohodlný a po rozopnutí sa ním môžu prikryť

aj dvaja. **Múmiový spací vak** má výhodnejší tvar z hľadiska vyhrievaného priestoru, je ľahší a ak treba, veľmi dobre chráni pred zimou i hlavu. Múmií je viac typov, nájdete oválne aj rozšírené modely pre statnejších športovcov, resp. pre toho, kto sa v tesnom spacáku nevyšpí. Časť extrémistov preferuje **anatomické múmie**, ktoré čo najviac kopírujú telo, teda sú najľahšie a majú najlepšie tepelno-izolačné vlastnosti. V tomto prípade však treba počítať s menším pohodlím.

Pri vyberaní si pozrite, či váš kandidát má límeč, ktorý zvyšuje teplotný komfort a či sa kapučňa dá ľahko a účinne stiahnuť šnúrkou, aby sa minimalizoval únik tepla.

Správna **veľkosť** je síce krátka, ale podstatná podkapitola v rámci now-how. Ak ste drobnej postavy, veľký spacák si v noci ťažko vyhrejete a cez deň budete mať v rucksaku záťaž navyše. Čiže ani deťom do tábora nedávame spací vak XXL. Na druhej strane vopchať sa do spacacieho vreca, ktoré



je o dve čísla menšie, než potrebujeme, tiež nie je najlepším nápad. Budete sa cítiť nepohodlne a cez stlačenú izolačnú vrstvu preniká chlad.

Páperie alebo syntetické vlákna?

Syntetické vlákna sú nenáročnejšie na údržbu, odolné proti plesniam a vhodné aj do vlhkeho prostredia, lepšie znášajú drsné zaobchádzanie, nespôsobujú problém alergikom a sú lacnejšie. Lenže majú kratšiu životnosť, väčší objem aj hmotnosť. Porovnateľné s perím sú iba najlepšie druhy vlákien (značky Polargard, Primaloft, Thermolite). Perie je i v dnešnej dobe špičkový izolant, i keď v konkurencii špičkových umelých náplní stratilo svoju výnimočnosť. Páperové spacáky sú ľahšie a lepšie ich zbalíte. Nevýhodou je, že skôr na-

kých jednotkách (kubický palec = cuin) a špičkové páperie dosahuje hodnotu 950 až 1000 cuin. V kvalitnom spacáku by tento parameter nemal byť nižší ako 600 cuin.

Studené a teplé švy

Metóda šitia sa líši podľa druhu a množstva použitej náplne, pričom sa dbá na dosiahnutie optimálnej hrúbky steny – bez tzv. studených švov (jednoduché prešitie tkanín aj náplne). Dobré spacáky majú „teplé švy“ a pri ich šití sa aplikujú rôzne sendvičové, resp. šindľové konštrukcie (pri syntetických náplniach) alebo komory (náplne z peria). V najľahších letných typoch dominujú syntetické vlákna, ktoré dobre držia tvar a majú mechanické vlastnosti, ktoré umožňujú spacák zjednodušiť a odľahčiť. Na druhej strane aj tie najľahšie páperové modely musia mať komorovú konštrukciu, takže ich výroba je náročnejšia.

Typy tkanín

Tkaniny používané pri výrobe spacích vakov sú kompromisom požiadaviek na pevnosť, hmotnosť, odolnosť voči vode a priedušnosť. V súčasnosti jednoznačne dominujú syntetické textilie. Ako vnútorný materiál sa niekedy využíva bavlna, pretože pre mnohých užívateľov je najpríjemnejšia. Do tvrdších podmienok však nie je vhodná, lebo v porovnaní so syntetickými tkaninami je ťažšia, rýchlo sa špiní, prijíma vlhkosť a dlho schne. Vhodne koncipované husté tkaniny spomaľujú výmenu vzduchu v spacáku, čo výrazne zlepšuje jeho izolačné vlastnosti. Zistíme to pri balení rolovaním od hlavy k nohám podľa „balónového efektu“ – nezrolovaný zvyšok spacacieho vaku sa nahuje. Pravda, eliminovanie prenikania vzduchu sprevádza problém priedušnosti vlhkosti, takže optimálne „dýchajú“ iba kvalitné, a teda drahé materiály (Gelanots Dryheat, Gore Dry-Loft, Pertex Endurance). Tie však garantujú aj dobrú ochranu náplne pred mokrom, preto sa do nich oplatí investovať. Pre extrémistov existujú aj úplne nepremokavé spacáky.

Prajeme vám pohodu na túrach cez deň aj v noci. ■

PRÍRODA VERZUS CHÉMIA

Páperový spacák

- Izoluje lepšie než akákoľvek syntetika, preto je vždy ľahší.
- Dlhšie si uchová pôvodné vlastnosti (pomalšie starne). Páperový spacák si kupujeme na 5 a viac rokov.
- Perie ľahko navlhne a potom výhrevnosť spacacieho vaku rýchlo klesá. Ak vyrážate na viac nocí, budete určite potrebovať teplejší model, než predpokladáte podľa najnižšej očakávanej teploty.

Spacák z dutých vlákien

- Je výrazne lacnejší,
- Hreje (izoluje) aj keď je vlhký.
- Je vhodný aj pre alergikov.
- Má väčší objem a je ťažší.
- V porovnaní s páperovým má kratšiu životnosť (po 4 rokoch používania je vlastne zničený).

vlhnú a potom menej hrejú, pomaly schnú a kvôli komplikovanejšej výrobe sú drahšie. Perie, hlavne prachové, sa hodí do suchej klímy – do zimných expedičných spacích vakov a do veľkých mrazov. Niektorí výrobcovia používajú perie s teflonovou úpravou, ktorá zvyšuje odolnosť voči navlhnutiu. V popise náplne sa uvádza pomer prachového peria a malých pierok (napr. 90:10). Dôležitým údajom je tzv. plniteľnosť, ktorá vyjadruje schopnosť vytvoriť maximálny objem, čiže pružnosť peria. Udáva sa v špecifických

MERRELL

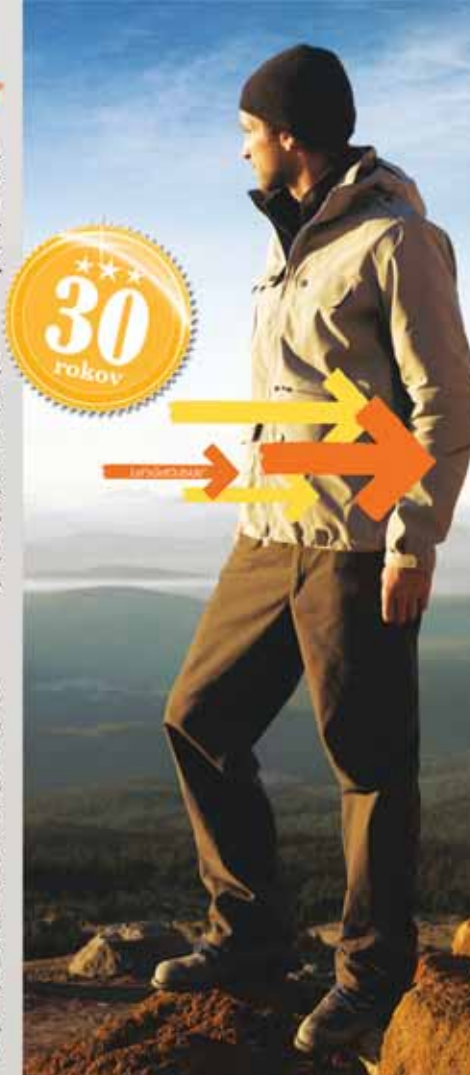
Americká značka Merrell obľúbená medzi outdoorovými nadšencami na celom svete oslavuje 30 rokov od svojho založenia. Čo stojí za úspechom značky Merrell? Aké sú jej najúspešnejšie modely a prečo? Odpovede na tieto otázky prináša jeden z najinspiračnejších obuvníckych príbehov všetkých čias.

Na začiatku bol obuvník

Už je to dávno, čo si dvojnásobný olympijský reprezentant v lyžovaní a milovník turistiky Clark Matis prečítal v časopise Backpacker zaujímavý článok o obuvníkovi z Utahu Randym Merrellovi, o ktorom sa hovorí, že vyrába najlepšiu koženú turistickú obuv na svete. V roku 1981 on a jeho obchodný partner John Schweizer uzavreli s týmto obuvníkom zmluvu, prevzali jeho meno a založili spoločnosť Merrell. Kvôli zabezpečeniu väčšieho objemu výroby a ďalšieho rozšírenia značky predali v roku 1997 Merrell spoločnosti Wolverine World Wide, Inc., ktorá vlastní niekoľko významných obuvníckych značiek (napr. Harley Davidson, Chaco a pod.).

Na ženy sa musí ínať

Podľa Clarka Matisa, ktorý pre Merrell stále pracuje, za hlavným úspechom stojí vynikajúca kvalita výrobku a tiež fakt, že už od roku 1983 vyrába inú obuv pre mužov a pre ženy. Tento prístup bol v tej dobe prevratný. Manon Bellejová, viceprezidentka produktového vývoja značky Merrell, k tomu dodáva: „Pred dvadsiatimi rokmi sa všetky spoločnosti na svete nazdávali, že pri výrobe dámskej obuvi stačí iba zmenšiť veľkosť a použiť ružovú. To je dnes na smiech.“ Outdoorová obuv pre ženy zostávala masívna a nepekná. Nepáčila sa, ale iná možnosť nebola. Značka Merrell vtedy prišla s menším a lepšie prepracovaným kopytom a zaviedla niektoré detaily na zvršku topánky, ktoré zaisťujú správne proporcie. Postupne pridávala ďalšie patenty, ako napr. Q-form, ktorý prispôbuje obuv ženskému štýlu chôdze. S výsledkom sú spokojné zákazníčky, ktoré milovaný Merrell odporúčajú ďalej. Vďaka nim patrí táto značka medzi absolútne špičky v oblasti vývoja a designu dámskej outdoorovej obuvi.



Zázrak menom Jungle Moc

V roku 1998 uviedol Merrell na trh model Jungle Moc, ktorý doslova zmenil zavedené pravidlá. Bola to síce obuv určená na bežné nosenie, vyrábala ju však outdoorová spoločnosť. Doposiaľ sa predalo viac než 11 miliónov párov. Nosia ju všetci – deti, mladé ženy i osemdesiatnici. Na začiatku raketového úspechu stál nápad, ale i riziko a šťastie. Tím vedený už zmieným Clarkom Matisonom mal k dispozícii podrážky k bežeckým topánkam do terénu, ktoré sa nestretli s patričným ohlasom. Tie skombinoval z bežnejším zvrškom z odolnej bravčovej kože. Prvé reakcie verejnosti boli nedôverčivé, stačili však necelé dva roky a takmer každý mal nejaký ten pár Jungle Moc doma.



Jungle Moc

Za čím si Merrell stojí

Za obrovským rastom predaja značky Merrell však nestojí úspech jedného z modelov či zameranie na výlučne dámsku obuv. Naopak, Merrell dokáže prekvapíť niečím novým každú sezónu a pritom si udržať vysokú kvalitu. Značka sa neustále rozširuje o ďalšie produktové kategórie – obuv pre multisportové aktivity, obuv na bežné nosenie, módné sandále, detská obuv, ale aj oblečenie, tašky a batohy. Vie prísť so zodpovedajúcim príbehom a atraktívnymi produktmi a vyhovieť potrebám všetkých milovníkov outdoorových aktivít.

30 rokov je veľa, alebo málo?

Outdoor je životný štýl, ktorý si získava stále viac priaznivcov. Na cesty za dobrodružstvom je potrebné kvalitné vybavenie a to i v prípade, že nejde o výpravu na Mount Everest. Zákazníci tam môžu oceniť rozmanitú škálu materiálov, z ktorých sa obuv Merrell vyrába (od gumených podrážok cez plátno až po jemnú kožu). Svojich priaznivcov si našla predovšetkým obuv kombinujúca kožu a textil (napr. priedušný a ľahký materiál Mesh). Mimoriadne obľúbené sú tiež podrážky Vibram®, ktoré Merrell využíva pri väčšine modelov, alebo úprava Gore-Tex®.



Siren Gaiter ♀



Waterpro Sabote ♀



Axiom Light Sport ♀



Waterpro Gaucho ♂



Charmoecon 3 Blast ♂



Reefuge Pro Vent ♂



FOR LIFE

PEOPLE / PRODUCT / PLANET™



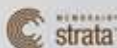
STRETCH MAN JACKET

Tato technická bunda nabízí absolutní svobodu pohybu. Nabízí elasticitu do všech stran a díky 2.5 vrstvě MEMBRAIN® strata™ vás ochrání před deštěm i větrem.

STRETCH



- strata™ CHÍMÁNÍ NEPRŮMOKAVOU MEMBRANOU
- MARMOT® MEMBRAN®
- LEHKÝ VNĚJŠÍ MATERIÁL



Nepromokavost: 40 PSI/ 20,000 mm
Vodě odpudivost: Spray test 80/20
Prodyšnost: Hohenstein Ret: 2.5 Layer - 6-6.5
JIS L-1099 B1: 2 vrstvy - >20,000 g/m²/24 hours

